

KENT KENTLEŞME YENİ KENTLEŞME TRENDLERİ ve DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'in ORTAYA ÇIKIŞI

Çağdaş dünya toplumlarının ekonomisi, siyaseti, kültürü ve bütün toplumsal işlevleri şehirlerle varolabilmekte ve ancak donanımlı şehirlerle rekabet edebilir hale gelebilmektedir. Nitelikli, üretken ve yaşanabilir kentler, temsil ettikleri toplumları da dünya toplumları arasında rekabet edebilir hale taşımaktadır. Dünya toplumlarının 21.yy'daki yükselişi de alçalışı da temelde sahip oldukları şehirlerin nitelik derecesiyle ilgili olacaktır. Bütün bu stratejik öneminden hareketle bu çalışmada son gelişmeler ışığında ve yeni bir yaklaşımla şehir konusuna kafa yorulmuştur.

Kitapta üç bölüm ve toplamda on beş konu başlığı bulunmaktadır. İlk bölüm kent teorilerine ayrılmıştır. Bu bölümde Klasik Kent Kuramlarından, Yeni Weberci ve Feminist Kent Teorisi'ne kadar bütün kent teorileri yetkin bir şekilde ele alınmakta, açıklanmakta ve tartışılmaktadır. Bu bölümün ikinci konusu tam da Türkiye'de yeterince çalışılmamış bir kent teorisi alanı olan Postmodern Kent Teorisi bağlamında Los Angeles Okulu'ndan Edward W. Soja'nın çalışmaları ve görüşleri konusudur. Bu iki bölümün Türkiye'de Kent ve Kentleşme Teorileri konusunda söylenmiş en son ve en kapsamlı metinler olduğu düşünülmektedir.

İkinci bölümde dünyada ve Türkiye'de Yeni Kentleşme Trendlerine yer verilmiştir. Bu bağlamda akıllı kentlerden, dijital (sanal) kentlerden, yavaş kentlerden, yaşlı-dostu kentlerden, göçmen/mülteci dostu dayanışmacı kentlerden, turizm kentlerinden, ekolojik kentlerden, ve kentlerde markalaşma ve kimlik sorunlarını tartışan toplam on konu başlığı ve on ayrı metin bulunmaktadır. Bu bölümün dünyada ve Türkiye'de Yeni Kentleşme Trendlerini son gelişmeler ve yorumlar ışığında son derece yetkin ve yeterli bir şekilde okuyucuya sunacağı düşünülmektedir.

Üçüncü ve son bölümde ise kentlerin ulus-ötesi ağ konumlarından ve işlevlerinden ve Dünya Şehir-Sistem'in ortaya çıkışından bahseden üç konu başlığı ve üç metin yer almaktadır. Bu üç metnin çağdaş dünyada toplumsal sosyo-ekonomik örgütlenmeyi ve dünya toplumunu şehirler üzerinden yeni bir okumaya tabi tuttuğu iddia edilmektedir. Bu iddiaya göre, dünya toplumları artık Demirperde-Demokratik; Komünist-Kapitalist; Kuzey-Güney, Gelişmiş-Az gelişmiş veya Modern-Geleneksel ülkeler ve toplumlar değil; bütün yeni beceri ve işlevleriyle 500'den fazla milyonluk şehre toplanmış ve aralarındaki sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel etkileşiminin kritik bir nicel düzeye ulaştığı ve bunun nitel yeni bir toplumsal durum ürettiği Dünya Şehir-Sistem'dir. 21. Yüzyıl dünyası artık bu Şehir-Sistem üzerinden algılanmalı, okunmalı ve yorumlanmalıdır. Nitekim çağdaş dünya toplumlarının sorunları da atılımları da ancak bu Şehir-Sistem dikkate alınarak çözülebilir veya gerçekleştirilebilir durumdadır.

KENT KENTLEŞME YENİ KENTLEŞME TRENDLERİ ve DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'in ORTAYA ÇIKIŞI

KENT KENTLEŞME
YENİ KENTLEŞME TRENDLERİ
ve DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'in ORTAYA ÇIKIŞI

Editor
Doç. Dr. M. Yavuz ALPTEKİN

Editor
Doç. Dr. M. Yavuz ALPTEKİN

KENT KENTLEŞME

**YENİ KENTLEŞME
TRENDRERİ**

ve DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'in ORTAYA ÇIKIŞI

Editör

Doç. Dr. M. Yavuz ALPTEKİN

İmtiyaz Sahibi / Publisher • Gece Kitaplığı
Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • Doç. Dr. Atilla ATİK
Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Didem S. KORKUT
Sosyal Medya / Social Media • Arzu Betül ÇUHACIOĞLU

Birinci Basım / First Edition • ©EYLÜL 2019

ISBN • 978-605-7749-20-8

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Gece Akademi Gece Kitaplığının yan kuruluşudur.

The right to publish this book belongs to Gece Kitaplığı.
Citation can not be shown without the source, reproduced in any way
without permission.

Gece Kitaplığı / Gece Publishing

ABD Adres/ USA Address: 387 Park Avenue South, 5th Floor,
New York, 10016, USA

Telefon / Phone: +1 347 355 10 70

Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak
Ümit Apt. No: 22/A Çankaya / Ankara / TR

Telefon / Phone: +90 312 384 80 40
+90 555 888 24 26

web: www.gecekitapligi.com

e-mail: geceakademi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No:29377

KENT KENTLEŞME

**YENİ KENTLEŞME
TRENDLERİ**

ve DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'in ORTAYA ÇIKIŞI

Editör

Doç. Dr. M. Yavuz ALPTEKİN

MUSA YAVUZ ALPTEKİN: Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora eğitimini İstanbul Üniversitesi'nde tamamlayan yazar, 2006 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Sosyoloji dersleri vermeye başladı. Dört yıl sonra aynı Üniversitenin Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümüne geçiş yaptı. Tam bu aşamada Yüksek Öğretim Kurumu'nun Doktora Sonrası Yurtdışı Araştırma Bursuyla, Colorado Üniversitesi, Etnik Çalışmalar Bölümü'nde misafir araştırmacı olarak, Amerika'nın etnik bileşimi, göçmenlik ve entegrasyon konularında araştırma yapmak üzere ABD'ye gitti ve yedi aylık bir araştırma yürüttü. 2011 yılı sonunda Türkiye'ye dönüşünde Sosyoloji bölüm başkanlığına atandı ve Bölümün akademik kadrosunun oluşturulması, Lisans ve Yüksek Lisans öğrenci alımı dosyalarının YÖK onayından geçirilmesi gibi temel kuruluş süreçlerini yönetti.

2013 yılı Temmuz-Eylül döneminde Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin temin ettiği altı (6) aylık yurt dışı araştırma bursuyla ve eğitimi aksatmamak gerekçesiyle yaz tatilinde üç aylığına, misafir araştırmacı olarak Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da bulunan Uluslararası İslam Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü'nde çalışma yürüttü. Bu süre zarfında Ulus-Devlet ve Etnik farklılıklar arasındaki gerilimi ve muhtemel çözüm yollarını Malezya üzerinde teorik, etnografik ve pratik olarak inceleme imkânı buldu.

2017 yılında 4 Mart- 31 Temmuz tarihleri arasında TÜBİTAK Doktora Sonrası Yurtdışı Araştırma Bursuyla beş ay İngiltere'de, Birmingham Üniversitesinde konusunun dünyadaki sayılı uzmanlarından, Uluslararası İlişkiler bölümü öğretim üyesi ve Siyaset Bilimci Prof. Dr. Stefan Wolff'un gözetiminde "Türkiye'de ve Ortadoğu'da Kürtler" konusu üzerine çalışma ve araştırma yaptı.

Sosyolojinin Kent Sosyolojisi, İktisat Sosyolojisi, Siyaset Sosyolojisi ve Etnik Sosyoloji alt bilim dallarına odaklanan yazarın elinizdeki edisyon kitabının dışında, doktora tezinden müteşekkil *Şehir ve Toplum* isimli kitabının yanı sıra *Malezya* ülke monografisi, kentleşme dinamikleri bağlamında *Trabzon'da Müteahhitliği* incelediği meslek monografisi, *Kapitalizmin Doğuşunda Din ve Siyaset* isimli Kapitalizm temalı denemesi, *Doğu Karadeniz'de Toplumsal Yapı* başlıklı edisyon bir kitabı ve son olarak *Yerel ve Ulusal Boyutlarıyla Teoride ve Pratikte Vatansizlik Trabzon Merkezli Doğu Karadeniz Araştırması* isimli saha araştır-

ması olmak üzere toplam yedi kitap çalışması mevcuttur. Çeşitli ulusal ve uluslar arası dergilerde basılmış daha çok Küresel şehirleşme trendleri, Kentsel Dönüşüm, Kapitalizm, Ortadoğu'nun etnik yapısı, Avrupa Birliği'nde toplumsal bütünleşme süreci, göç, ve etnik farklılıklar bağlamında toplumsal entegrasyon ve ulus-inşası gibi konulara yoğunlaşan 50 kadar İngilizce ve Türkçe makalesi bulunmaktadır. Hala KTÜ, Sosyoloji Bölümü'nde akademik faaliyetine devam etmekte ve Siyaset Sosyolojisi odaklı lisans ve yüksek lisans dersleri vermektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ..... 13

BİRİNCİ BÖLÜM KENTLEŞME KURAMLARI

SOSYOLOJİK AÇIDAN KENT KURAMLARI

YAŞAR ERJEM.....	19
<i>GİRİŞ</i>	19
<i>SOSYOLOJİ, KENT VE KENT KURAMLARI</i>	22
<i>KLASİK KENT KURAMLARI</i>	25
<i>Karl Marx ve Frederic Engels</i>	26
<i>Ferdinand Tonnies</i>	27
<i>Emile Durkheim</i>	28
<i>Max Weber</i>	29
<i>Georg Simmel</i>	30
<i>CHICAGO EKOLÜ</i>	31
<i>ÇAĞDAŞ KENT KURAMLARI</i>	37
<i>YENİ MARKSİCİ KURAMLAR</i>	37
<i>Henry Lefebvre: Sermaye ve Kent Mekânının Metalaşması</i>	38
<i>Manuel Castells: Kolektif Tüketim ve Kentsel Sosyal Hareketler Kuramı</i>	39
<i>David Harvey: Sermaye Çevrimi Kuramı</i>	41
<i>YENİ WEBERÇİ KURAMLAR</i>	42
<i>Raymond E. Pahl: Kent İdareciliği Kuramı</i>	43
<i>John Rex ve Robert Moore: Konut Sınıfları Kuramı</i>	44
<i>Peter Saunders; Tüketim Sosyolojisi Kuramı</i>	46
<i>KÜRESELLEŞME VE KENT</i>	47
<i>FEMİNİST KURAM VE KENT</i>	49
<i>POSTMODERNİZM VE KENT</i>	50
<i>SONUÇ</i>	52
<i>KAYNAKÇA</i>	54

POSTMODERN KENT KURAMI BAĞLAMINDA EDWARD SOJA VE POSTMETROPOLİS

SABUHA BİNDİK	57
<i>GİRİŞ</i>	57
<i>Modern ve Modernizm Olgusu</i>	58
<i>Postmodern Şehir Kuramı ve Küresel Kent Bağlamında Edward Soja</i>	63
<i>SONUÇ VE DEĞERLENDİRME</i>	72
<i>KAYNAKÇA</i>	75

İKİNCİ BÖLÜM YENİ KENTLEŞME TRENDLERİ

DÜNYADA YENİ KENTLEŞME TRENDLERİ.....	79
SELİN BİTİRİM OKMEYDAN.....	79
<i>GİRİŞ.....</i>	<i>79</i>
<i>KÜRESELLEŞME İLE DEĞİŞEN KENTLEŞME ANLAYIŞI VE YENİ ARAYIŞLAR.....</i>	<i>80</i>
<i>Aile Dostu Kent (Family Friendly City).....</i>	<i>82</i>
<i>Akıllı Kent (Smart City).....</i>	<i>83</i>
<i>Bahçe Kent (Garden City).....</i>	<i>85</i>
<i>Çocuk Dostu ve Genç Dostu Kent (Child Friendly and Youth Friendly City).....</i>	<i>87</i>
<i>Dayanıklı Kent (Resilient City).....</i>	<i>88</i>
<i>Ekolojik ve Sürdürülebilir Kent (Ecological and Sustainable City).....</i>	<i>89</i>
<i>Engelli Dostu Kent (Disabled Friendly City).....</i>	<i>91</i>
<i>Kadın Dostu Kent (Women Friendly City).....</i>	<i>92</i>
<i>Sağlıklı Kent (Healthy City).....</i>	<i>93</i>
<i>Yaratıcı Kent (Creative City).....</i>	<i>95</i>
<i>Yaş/Yaşlı Dostu Kent (Age Friendly City).....</i>	<i>96</i>
<i>Yavaş Kent (Slow City/Cittaslow).....</i>	<i>98</i>
<i>SONUÇ.....</i>	<i>100</i>
<i>KAYNAKÇA.....</i>	<i>103</i>

AKILLI KENTLER (SMART CTIES)

GÜNEY NAİR.....	115
<i>GİRİŞ.....</i>	<i>115</i>
<i>1-Akıllı Kentleri Gündeme Getiren Tarihsel Süreç.....</i>	<i>116</i>
<i>2-Akıllı Kent Olgusu ve Akıllı Kentin Bileşenleri.....</i>	<i>119</i>
<i>3-Dünyada Çeşitli Akıllı Kent Uygulamaları.....</i>	<i>128</i>
<i>SONUÇ.....</i>	<i>134</i>
<i>KAYNAKÇA.....</i>	<i>135</i>

SANALLAŞMA VE KENTLER ÜZERİNE ETKİLERİ:

SANALLAŞAN KENTLER

GÜLİZAR ÇAKIR SÜMER.....	139
<i>1.GİRİŞ.....</i>	<i>139</i>
<i>2.Tarım, Sanayi, Bilgi: Üç Devrim, Üç Toplum, Üç Kent.....</i>	<i>140</i>
<i>3. Yeni Bir Yaşam Biçimi Olarak Sanallaşma.....</i>	<i>144</i>
<i>4. Yeni Bir Kent Formu Olarak Sanal Kentler ve Kent Üzerine Etkileri.....</i>	<i>146</i>
<i>5. SONUÇ.....</i>	<i>149</i>

**KENTLEŞME VE GÖÇMEN/SIĞINMACI/MÜLTECİ SORUNLARI
EKSENİNDE “DAYANIŞMACI” KENTLERİN DOĞUŞU:
BARSELONA ÖRNEĞİ**

BEKİR GÜZEL	155
<i>Kentleşme ve göçmen/sığınmacı/mülteci sorunları</i>	157
<i>Kentleşme Politikaları ve “Dayanışmacı Kentler”</i>	162
<i>Dayanışmacı Kent Örneği: “Mülteci Kenti Barselona” Planı</i>	166
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	170
KAYNAKÇA	173

**YAŞLI DOSTU KENTLER VE YERİNDE YAŞLANMA ÜZERİNE
SOSYOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME**

HAMZA KURTKAPAN	177
<i>GİRİŞ</i>	177
<i>Yerinde Yaşlanma</i>	178
<i>Yaşlı Dostu Kentler</i>	183
SONUÇ YERİNE:	187
KAYNAKÇA	189

POSTMODERN ÇAĞDA KENT TURİZMİ VE TURİZM KENTLERİ

GÖZDE EMEKLİ	191
<i>Coğrafya-Kent ve Postmodern Turizm İlişkilerine Bakış</i>	191
<i>Kent Turizminin Gelişimi ve Etkileyen Faktörler</i>	197
<i>Değişen Kent Turizmi Çekicilikleri ve Yaratıcılık</i>	202
<i>Kent Turizminde Güncel Yaklaşımlar</i>	207
<i>Kent Turizminde Dikkat Çeken Sorunlar</i>	209
SONUÇ YERİNE;	210
KAYNAKLAR	213

**TEORİDEN UYGULAMAYA DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE
EKOLOJİK KENTLER**

FATİH YILDIZ	221
<i>GİRİŞ</i>	221
<i>Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma Olgusu</i>	222
<i>Ekolojik Kent Olgusu</i>	225
<i>Dünyadan Ekolojik Kent Uygulama Örnekleri</i>	230
<i>Türkiye’den Ekolojik Kent Uygulama Örnekleri</i>	239
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	243
KAYNAKÇA	246

YAVAŞ KENTLERDE KİMLİK VE MEKÂN ALGISI

PINAR KIRKIK AYDEMİR	249
<i>YAVAŞ HAREKETİ ve YAVAŞ KENT (CITTASLOW)</i>	250
<i>YAVAŞ KENT KRİTERLERİ ve ÜLKEMİZDEKİ YAVAŞ KENTLERE BAKIŞ</i>	251
<i>KENTSEL MEKÂN/ YER AÇISINDAN YAVAŞ HAREKETİ-CITTASLOW</i>	262
<i>DEĞERLENDİRME</i>	265
<i>KAYNAKÇA</i>	267

KENTSEL POLİTİKA OLARAK İSTANBUL'UN MARKALAŞTIRILMASI: KİMLİK SORUNU

ESMA İNCE	271
<i>MARKA KENT VE GELİŞİMİ</i>	271
<i>MARKA KENT KAVRAMIYLA İLİŞKİLİ KURAMSAL YAKLAŞIMLAR</i>	274
<i>Kentler Arası Rekabet ve Girişimci Kent Politikası</i>	275
<i>Kolektif Sembolik Sermayenin Etkisi</i>	276
<i>Tüketim Odaklı Yaklaşımlar</i>	277
<i>İSTANBUL KENT POLİTİKALARI</i>	278
<i>1980-2000 dönemi</i>	278
<i>2000 - Günümüz Dönemi</i>	281
<i>İSTANBUL'DA MARKA KENT ÇALIŞMALARI</i>	283
<i>Plan Çalışmaları</i>	285
<i>Politik söylemler</i>	286
<i>DEĞERLENDİRME</i>	290
<i>KAYNAKÇA</i>	292

ÇİN'İN KENTSEL SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE YENİ TEKNOLOJİLERİN ROLÜ: AKILLI KENTLER

HARUN BİÇAKCI, AHMET MUTLU	295
<i>GİRİŞ</i>	295
<i>ÇİN'İN KENTLEŞME SÜRECİNDE KARŞILAŞTIĞI TEMEL SORUNLAR</i>	296
<i>ÇİN'İN KENTSEL SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE BİR MODEL OLARAK AKILLI KENTLER</i>	303
<i>SONUÇ</i>	312
<i>KAYNAKÇA</i>	314

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'İN OLUŞUMU

KENTLERİN ULUSÖTESİ AĞ FAALİYETLERİ

SELÇUK MUTLU	321
<i>GİRİŞ</i>	<i>321</i>
<i>YÖNETİŞİM AĞLARINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR</i>	<i>321</i>
<i>KAVRAMLAR.....</i>	<i>327</i>
<i>KENTLERİN ULUSÖTESİ AĞ FAALİYETLERİNE BİR ÖRNEK:</i>	
<i>AVRUPA BİRLİĞİ</i>	<i>329</i>
<i>SONUÇ</i>	<i>342</i>
<i>KAYNAKÇA</i>	<i>343</i>

**GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE HIZLI ŞEHİRLEŞMENİN
NİCEL BOYUTLARI VE NİTEL SONUÇLARI: ŞEHİR-BİRİMLİ
YAKLAŞIMLARIN DÜNYA ŞEHİR-SİSTEM'E EVRİLMESİ**

M. YAVUZ ALPTEKİN	351
<i>GİRİŞ</i>	<i>351</i>
<i>1. GOÜ'lerdeki Şehirleşmenin Nicel Boyutları ve Potansiyel Nitel Sonuçları</i>	<i>353</i>
<i>2. Şehir-birimli Sistem Yaklaşımları ile İlgili Belli Başlı Çalışmalar:</i>	<i>359</i>
<i>3. Küresel Şehir'lerden Dünya Şehir-Sisteme Dönüşümün Belirleyicileri.....</i>	<i>370</i>
<i>SONUÇ</i>	<i>374</i>
<i>KAYNAKÇA</i>	<i>376</i>

**FARKLI BİR DÜNYA KAVRAYIŞI OLARAK DÜNYA ŞEHİR-
SİSTEM YAKLAŞIMI**

M. YAVUZ ALPTEKİN	379
<i>GİRİŞ</i>	<i>379</i>
<i>1. Dünya Nüfusunun Hızlı Artışı ve Baş Döndüren Şehirleşme</i>	<i>380</i>
<i>2-Yeni bir Dünya Kavrayışı İhtiyacının Doğması</i>	<i>382</i>
<i>3-Dünya Şehir-Sistem Yaklaşımı</i>	<i>383</i>
<i>SONUÇ</i>	<i>393</i>
<i>KAYNAKÇA</i>	<i>395</i>
İSİM VE KAVRAM DİZİNİ.....	397

ÖNSÖZ

Kentleşme günümüz insanlığının en temel mekânsal sürecidir. Kentleşme bir trend olarak en az iki yüzyıl önce başlamış ise de, yakın zamanlarda etkisini demografik boyutlardan, ekonomik, sosyal ve siyasi boyutlara kadar taşımıştır. Bugün artık dünya ekonomisi, siyaseti veya kültürü ile ilgili bir söz söylenecekse bu söz şehirlerden hareketle kurulmak durumundadır. Zira dünya üzerindeki şehirlerin kendi içleri ve aralarındaki potansiyel ve etkileşimler bunu zorunlu kılmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in verilerine göre her gün dünya genelinde ortalama iki yüz bin kişi kentlere göç etmektedir. Öngörüler "2050 yılında dünya nüfusunun 9,7 milyar olacağını ve bu nüfusun % 66'sının kentlerde" yaşayacağını ortaya koymaktadır. Benzer bir şekilde UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) verilerine göre dünya enerji tüketiminin % 80'i, CO2 salınımının %75'i ve doğal kaynak tüketiminin %75'i kentlerde gerçekleşmektedir. Kentler verimli tarım arazileri üzerinde hızla yayılmakta, doğal kaynaklar bilinçsizce tüketilmekte, su havzaları zarar görmekte, havayı kirleten sera gazlarının salınımı devam etmektedir. Yeryüzünün % 2'sini kaplayan kentler ortaya çıkan atıklarıyla dünya için önemli bir tehdit unsurudur ve küresel karbon emisyonunun yarısı kentsel yapılardan, % 25'i ulaşım araçlarından % 25'i sanayi üretiminden kaynaklanmaktadır. Bu rakamlar dünya üzerindeki hızlı kentleşmenin fırsat ve tehditlerle iç içe olduğunu göstermektedir. Bütün bu fırsat ve tehdit örgüsü yeni kentleşme trendlerinin teorize edilmesini ve uygulamaya konulmasını gerektirmiştir. Bu çalışma tamda bu gereklilikten hareketle yapılmış bir çalışmadır.

Elinizdeki çalışmada önce klasik, modern ve postmodern kent kavramları anlatılacaktır. Ardından söz konusu Yeni Kentleşme trendleri bağlamında akıllı kentlerden, dijital (sanal) kentlerden, yavaş kentlerden, yaşlı dostu kentlerden, göçmen/mülteci dostu dayanışmacı kentlerden, turizm kentlerinden, ekolojik kentlerden, kentlerde markalaşma ve kimlik sorunundan ve nihayet kentlerin ulus-ötesi işlevlerinden ve dünya şehir-sistem'in ortaya çıkışından bahsedilecektir. Bütün bu konular teoriler, yeni kentleşme trendleri ve dünya şehir-sistem'in ortaya çıkışı başlıkları altında üç bölüm altında organize edilmiştir.

Yeni kentleşme trendleri ile ilgili ülkemizde hem az sayıda çalışma bulunmakta ve hem de farklı kültürlerde ve ülkelerde bu konularda farklı yaklaşımlar tercih edilebilmektedir. Bu nedenle yeni kentleşme trendlerinin kendi kültürümüzün bakış açısını yansıtan çok boyutlu bir şekilde ve detaylıca işlenmesi önem arz etmektedir. Mesela dünyada akıllı kent uygulamalarının farklı bakış açılarıyla değerlendirildiği gözlenmektedir. Bazı ülkeler akıllı kent uygulamalarında eko-teknolojiyi öne çıkarırken bazıları salt teknolojik bakış açısı ile hareket edebilmektedirler. Akıllı Şehirler Konseyi (*Smart City Council*) akıllı kentleri, bilgi ve iletişim teknolojilerini şehrin yaşanabilirliğini, çalışılabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için kullanan kentler olarak yorumlamaktadır. Akıllı kent olgusunun temel unsurları sekiz temel başlıkta değerlendirilmekte, akıllı altyapı, akıllı güvenlik, akıllı enerji, akıllı yönetim, akıllı eğitim, akıllı sağlık hizmetleri, akıllı bina ve akıllı ulaşım/ hareketlilik olarak sıralanmaktadır.

Diğer yandan ilk kez 1986'da İtalya'da başlayan *yavaş yemek hareketi*, dünyadaki yerel yönetimlerin ilgi göstermesiyle 1989'da uluslararası bir birliğe dönüşerek kent planlama akademisyenleri ve uygulayıcılarına alternatif kentsel kalkınma gündeminin nasıl uygulanacağı ve sürdürüleceği konusunda yeni bir fikir vermiştir. Uzmanlarca 'yaşamdan keyif alma hakkı ve standartlaştırılmaya çalışılan gıda politikalarına estetik bir karşı tavır' olarak tanımlanan yavaş yemek hareketi, İtalyan gurme Carlo Petrini'nin Roma'daki İspanyol Meydanı'na (Piazza di Spagna) açılan McDonald's şubesine tepki göstermesiyle ortaya çıkmış, bu gelişmenin ardından İtalyan aktivistlerin hazırladığı *Yavaş Yemek Manifestosu* ile büyüyen hareket yaygınlık kazanmıştır

Yavaş yemek hareketinin, yaşam kalitesinin ve sürdürülebilirliğin yerel olarak uygulanmasını sağlayan kent merkezli bir değişim için yeni bir fikir geliştirdiğini ve bu düşüncenin ardından *yavaş kent* girişimlerinin başladığını söylemek mümkündür. İtalya'da Chianti kentinin 90'lardaki Belediye başkanı Paolo Saturnini'nin kent sakinlerini bu fikri benimsemeye ikna ettikten sonra 1999 yılında yavaş kent hareketi de fiilen başlamış ve 2000 yılında Roma'da *Yavaş Kentler Birliği*'nin kurulmasıyla da dünya çapında yaygınlık kazanmıştır.

Bir kentin 'Uluslararası Yavaş Kent Ağı'na katılabilmesi için, enerji ve çevre politikası; altyapı politikası; kentsel kalite politikası; tarım, tu-

rizm ve el sanatları politikası; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim politikası; toplumsal aidiyet politikası ve ortaklık politikası olmak üzere yedi kategoride toplanmış 72 kriterin en az yarısını ve her kategoride en az bir kriteri karşılaması gerekmektedir.

Günümüzde kentler için en önemli trendlerden birisi de her hangi bir konuda veya işlevde marka haline gelmektir. İşlevlerinden birisiyle ön plana çıkan kentler, bu yüzüyle etkili bir reklam ve tanıtım yapabilmekte ve diğer işlevlerini çok daha etkili bir şekilde ticarileştirebilmekte ve pazarlayabilmektedir. Bu açıdan markalaşma da son derece önemsenmektedir. Yapılan çalışmalar, Paris'in aşk ve aşıklar kenti olmakta markalaştığını; Milano'nun modada uzmanlaştığını; New York'un enerji konusunda markalaştığını; Washington'un güç sembolü haline geldiğini; Tokyo'nun modernliğin timsali olduğunu ve modernliğin kentsel vitrini haline geldiğini; Barselona'nın kültür kenti olarak ön plana çıktığını ve Rio'nun ise eğlence ve karnavallarıyla meşhur olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte bütün bu şehirler diğer bütün rutin işlevlerine devam etmekte olup, bu alanlardaki markalaşmayla kendilerini dünyaya çok daha etkili bir şekilde tanıtılabilmekte, turist çekeabilmekte ve ticaretlerini geliştirebilmektedirler.

Bu kitabın ortaya çıkmasında en büyük pay bölüm yazarlarına aittir. Hepsine ayrı ayrı tebriklerimi ve şükranlarımı sunuyorum, eserin Türkiye'de kentleşme literatürüne faydalı bir katkı olmasını diliyorum.

Doç. Dr. M. Yavuz ALPTEKİN.

KTÜ., Sosyoloji Bölümü.

Ağustos 2019 / TRABZON.

